

Školní léta v protektorátu

Dne 13.12. 2018 jsme navštívili paní Ernu Machovou, rozenou Austovou, aby nám pověděla svůj životní příběh.

Narodila jsem se ve Varnsdorfu, což je pro to povídání, a pro ty zážitky a události velmi důležitý. Protože Varnsdorf, dnes okres Děčín, leží na hranici s Německem.

Po 20 letech existence končí v roce 1938 demokratický vývoj Československa a téhož roku v září nastupuje paní Machová do školy.

..ty Němci začli se tvářit úplně jinak než jsme před tím byli zvyklí, přestali nás zdravit, docházelo i k různým potyčkám, například mě v mých pěti letech, teda Hitlerjugend zbili.

První školní dny se jen ztěží podobaly dnešnímu očekávání prvnáčků.

Jsme šli 1. září normálně do školy a v polovině září, 14. plus minus, nám pan učitel řek, ať se urychleně vrátíme domů a tentýž den odpoledne jsme stáli na varnsdorfském nádraží a utíkali jsme k naší babičce poblíž Mladé Boleslavi.

V novém bydlišti paní Erny Němci po dvou letech zabrali budovu školy. Třidu zachránil dětmi milovaný učitel Pažout tím, že uvolnil podkroví svého domku. Pan učitel se snažil v dětech vzbudit pocit, že nejsou žádný okupovaný národ. Koncem války si pro úkoly děti chodily už jen jednou týdně a ani to nebývalo vždy bezpečné.

Jsme chodili po polní cestou a protože tehdy byly poměrně častý nálety, tak jsme třeba byli v polovině cesty, zahoukaly sirény, letěli jsme zpátky domů, než jsme doběhli domů, zahoukali konec nebezpečí náletu a my zas letěli do školy zpátky.

Během války fungoval přidělový potravinový systém, a tak pokud chtěl někdo něco navíc nebo lepší potraviny, musel si to zařídit na „černém trhu“. Malá Erna bohužel těžce onemocněla.

Moje maminka, aby mi přilepšila při tom mém umírání na zápal pohrudnice, tak vyměnila asi tři kila mouky, kilo sádla a asi 30 vajíček.

Parta kolem malé Erny se také rozhodla udělat hrdinský čin, kdy se po svém „odměnili“ dceři z kolaborantské rodiny.

Celou jsme ji pomazali červenou řepou. Nám o to šlo, aby vypadala, že je to teda krev. Bylo obrovský vyšetřování, ale naštěstí jsme z toho žádný průšvih teda neměli.

Rudá armáda se v květnu 45 dostala do Kosmonos, což byl pro paní Ernu velký zážitek.

Pro nás děti to bylo úžasné dobrodružství. Kosmonosy jsou na velkém kopci, jsme vyběhly nahoru na kopec, naskákaly teda na tanky a obrněný vozy, sjely s nima teda dolů na konec obce, tam jsme vyskákaly a zase tedy jsme vyběhly nahoru a to byla naše zábava.

Takhle skončila válka pro mne.

Paní Machová vystudovala práva a byla umístěna jako soudkyně k okresnímu soudu v Liberci. Po událostech v roce 1968 neprošla politickými prověrkami a do revoluce musela pracovat zcela mimo obor. Poté se vrátila k soudcovství nejprve v Praze a následně v Mladé Boleslavi. Dnes žije spokojeně v Jablonci nad Nisou. Své vyprávění zakončila přáním:

Já si jen moc přeju, aby vy jste, doufám, že nic podobného, nezažijete. Ale aby jste si přece uvědomili, že ten život není procházka růžovým sadem, a že musíme dělat všechno pro to, aby se tady udržela. Demokracie sice není něco co nemá chyby, má to chyby, ale je to to nejlepší, co může být.